

Quick scan luchtkwaliteit

aan: Gemeente Rijssen-Holten
van: SAB
datum: 9 augustus 2022
projectnummer: 180515.01
betreft: Quick scan luchtkwaliteit Opbroek Oost te Rijssen

Aanleiding

Het voornemen bestaat ten oosten van de kern Rijssen de woningbouwontwikkeling Opbroek Oost te realiseren. De ontwikkeling bestaat uit een divers woningbouwprogramma (maximaal 550 woningen en 15 vrije kavels) en enkele maatschappelijke voorzieningen. Het woningbouwprogramma van 550 woningen kan onder voorwaarden met maximaal 10% worden verruimd (circa 83 woningen erbij). Op basis van het stedenbouwkundig plan wordt uitgegaan van de volgende indicatieve invulling van het plangebied.

Ruime kavels in landschap	15
Rij (26%)	140
Twee-onder-één-kap (33%)	180
Vrijstaand (13%)	70
Landschappelijk wonen (13%)	70
Appartement (13%)	70
Bijzondere woonvormen (3%)	20
Maatschappelijke voorzieningen	Kerk, brede school of ontmoetingsplek

De beoogde ontwikkeling is niet mogelijk binnen de kaders van het ter plaatse geldende bestemmingsplan. Om die reden is het doorlopen van een planologische procedure noodzakelijk om het plan mogelijk te maken. Hierbij zal worden aangetoond dat de ontwikkeling in overeenstemming is met een 'goede ruimtelijke ordening'. Om de haalbaarheid van de ontwikkeling aan te tonen dient onder meer getoetst te worden aan het aspect luchtkwaliteit. Deze memo gaat in op het aspect luchtkwaliteit met betrekking tot het voorgenomen project. Hiervoor gelden meerdere wettelijke kaders. Dit maakt dat de onderzoeksopzet tweeledig is, namelijk:

- 1 Toets NIBM.
- 2 Toets grenswaarden in het kader van goede ruimtelijke ordening.

Wettelijk kader

Eisen met betrekking tot luchtkwaliteit zijn verankerd in de Wet milieubeheer hoofdstuk 5, titel 5.2 en vormen een implementatie van diverse Europese richtlijnen omtrent luchtkwaliteit waarin onder andere grenswaarden voor vervuilende stoffen in de buitenlucht zijn vastgesteld ter

bescherming van mens en milieu. In Nederland zijn stikstofdioxide (NO_2) en zwevende deeltjes als PM_{10} (fijn stof) de maatgevende stoffen waar de concentratieniveaus het dichtst bij de grenswaarden liggen. Overschrijdingen van de grenswaarden komen, uitzonderlijke situaties daargelaten, bij andere stoffen niet voor. Vanaf 1 januari 2015 dient het bevoegd gezag de luchtkwaliteit ook te toetsen aan de grenswaarde voor $\text{PM}_{2,5}$. Op basis van onderzoek door het Planbureau voor de Leefomgeving kan worden gesteld dat als aan de grenswaarden voor PM_{10} wordt voldaan, ook aan de grenswaarde voor $\text{PM}_{2,5}$ wordt voldaan.

Hoewel de luchtkwaliteit de afgelopen jaren flink is verbeterd kan Nederland niet voldoen aan de luchtkwaliteitseisen die in 2010 van kracht zijn geworden. De EU heeft Nederland derogatie (uitstel) verleend op grond van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Dit betreft een gemeenschappelijke aanpak van het Rijk en diverse regio's om samen te werken aan een schonere lucht waarbij ruimte wordt geboden aan noodzakelijke ruimtelijke ontwikkelingen. Plannen die in betekenende mate bijdragen aan luchtverontreiniging worden opgenomen in een gebiedsgericht programma van het NSL. Het maatregelenpakket in het NSL is hiermee in evenwicht en zodanig dat op termijn de luchtkwaliteit in heel Nederland onder de grenswaarden ligt. Plannen die 'niet in betekenende mate' (NIBM) bijdragen aan luchtverontreiniging hoeven niet langer individueel getoetst te worden aan de Europese grenswaarden aangezien deze niet leiden tot een significante verslechtering van de luchtkwaliteit. Deze grens is in de AMvB NIBM gelegd bij 3% van de grenswaarde van een stof: Voor NO_2 en PM_{10} betekent dit dat aannemelijk moeten worden gemaakt dat het project tot maximaal $1,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$ verslechtering leidt. Voor een aantal functies (o.a. woningen, kantoren, tuin- en akkerbouw) is dit gekwantificeerd in de ministeriële regeling NIBM.

Uit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening wordt afgewogen of het aanvaardbaar is het project op deze plaats te realiseren. Hierbij kan de blootstelling aan luchtverontreiniging een rol spelen, ook als het project 'niet in betekenende mate' bijdraagt aan de luchtverontreiniging. Er is sprake van een significante blootstellingsduur als de verblijfsduur die gemiddeld bij de functie te verwachten is een aanzienlijk deel van de dag betreft. Volgens de toelichting op de Regeling Beoordeling luchtkwaliteit is dit onder andere het geval bij een woning, school of sportterrein.

Gevoelige bestemmingen als scholen, kinderdagverblijven, bejaarden- en zorgtehuizen genieten op grond van de gelijknamige AMvB extra bescherming. Substantiële uitbreiding of nieuwvestiging binnen 50 meter van een provinciale weg of 300 meter van een Rijksweg is alleen toegestaan als de concentraties luchtvervuilende stoffen zich onder de grenswaarden bevinden waardoor geen onacceptabele gezondheidsrisico's optreden.

Toets NIBM

Onderzocht wordt wat de bijdrage is van het plan aan de luchtkwaliteit. De ministeriële regeling NIBM bevat geen kwantitatieve uitwerking voor de maatschappelijke voorzieningen die onderdeel uitmaken van voorliggend plan. Dit betekent dat op een andere manier aannemelijk moet worden gemaakt dat het plan niet in betekenende mate leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit. Dit wordt gedaan door de toename van de luchtverontreiniging ten gevolge van extra verkeersbewegingen van het plan inzichtelijk te maken.

Voor het maken van een inschatting van de hoeveelheid autoverkeer die wordt gegenereerd bij een bepaalde ontwikkeling, hanteert het CROW¹ kencijfers voor wat betreft verkeersgeneratie. Onder verkeersgeneratie wordt hierbij verstaan de totale hoeveelheid gemotoriseerd verkeer (excl. openbaar vervoer) die gedurende een gekozen tijdsperiode naar de desbetreffende voorziening toe rijdt en hiervan weggrijdt. Onderhavig besluitgebied maakt onderdeel uit van het gebiedstype 'rest bebouwde kom'. De gemeente Rijssen-Holten wordt conform CBS-gegevens ten aanzien van de mate van stedelijkheid gezien als een 'matig stedelijk' gebied. Uitgaande van het eerder gepresenteerde indicatieve programma van het plan levert dat de volgende verkeersgeneratie op. Daarbij geldt dat het CROW geen kencijfer voor 'bijzondere woonvormen' zoals woon-zorg combinaties heeft, wel kent CROW de functie aanleunwoning/serviceflat. Voor de maatschappelijke voorziening is in het stedenbouwkundig plan uitgegaan van de functies buurthuis, brede school of kerk. Voor de functies buurthuis en school kent CROW geen kencijfer. CROW-publicatie 272, d.d. 2008 kent daarentegen wel een kencijfer voor basisschool, dit is voor het voorliggende onderzoek gehanteerd. In lijn met jurisprudentie door de Raad van State kan bij ontbreken van specifieke kencijfers worden afgeweken door hanteren van kencijfers van vergelijkbare functies².

kenmerk	aantal	kencijfer	per	verkeersgeneratie gemiddeld
Ruime kavels in landschappelijke setting (vrijstaand)	15	8,2	woning	123,0
Tussen/hoek	140	7,1	woning	994,0
Twee-onder-één-kap	180	7,8	woning	1.404,0
Vrijstaand	70	8,2	woning	574,0
Landschappelijk wonen (vrijstaand)	70	8,2	woning	574,0
Appartement (koop, duur)	70	7,1	woning	497,0
Bijzondere woonvormen (serviceflat)	20	2,45	woning	49,0
Maatschappelijke functies (basisschool)	11.958	11,6	100 m ²	1.387,1
Mogelijk 10% extra woningbouwprogramma (vrijstaand)	83	8,2	woning	680,6
<i>totaal afgerond</i>				6.283

Met behulp van de NIBM-rekentool³ (versie april 2022) is de verslechtering van de luchtkwaliteit ten gevolge van het plan berekend. Een plan is in betekenende mate wanneer de toename van de luchtverontreiniging (NO₂ of PM₁₀) meer is dan 1,2 µg/m³. Wanneer een plan "niet in betekenende mate" (NIBM) bijdraagt aan de luchtkwaliteit, is toetsing van het plan aan de grenswaarden op grond van de Wm niet noodzakelijk. Bij het opstellen van de NIBM-rekentool is uitgegaan van een worstcase situatie: bij de berekening van de concentratietoename zijn de kenmerken van het verkeer, de straat en de omgeving zo gekozen dat een situatie ontstaat met een maximale luchtverontreiniging. Als uitgangspunt is genomen dat 0,5% van de extra verkeersbewegingen bestaat uit vrachtverkeer. In de navolgende tabel is het resultaat van de NIBM-tool weergegeven.

¹ CROW, publicatie 381, toekomstbestendig parkeren, van parkeerkencijfers naar parkeernormen.

² Raad van State, ECLI:NL:RVS:2015:3720

³ Een rekenprogramma voor luchtkwaliteit, dat gebaseerd is op het luchtmodel CAR. Dit rekenmodel is gepubliceerd op InfoMil, door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.

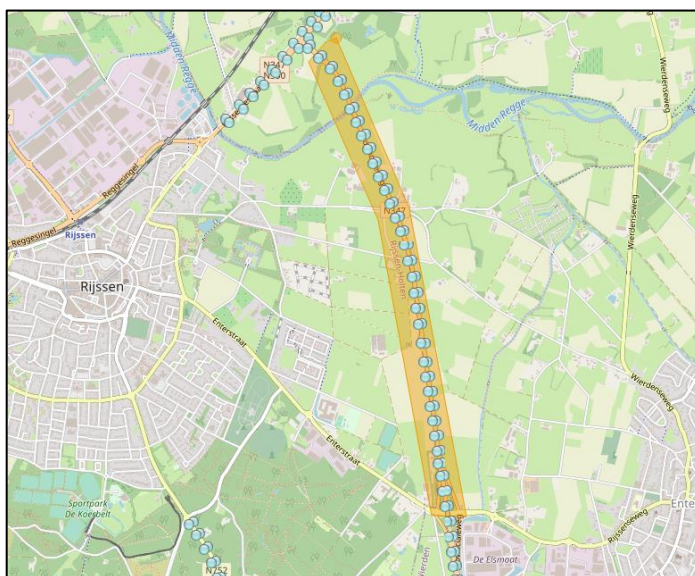
Worst-case berekening voor de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van een plan op de luchtkwaliteit, GCN2022

Jaar van planrealisatie	2022
Extra verkeer als gevolg van het plan	
Extra voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)	6283
Aandeel vrachtverkeer	0,5%
Maximale bijdrage extra verkeer	
NO ₂ in µg/m ³	3,82
PM ₁₀ in µg/m ³	0,99
Grens voor "Niet In Betekenende Mate" in µg/m ³	1,2
Conclusie	
De bijdrage van het extra verkeer is mogelijk in betekenende mate; nader onderzoek noodzakelijk	

Uit de berekening met de NIBM-tool blijkt dat de planbijdrage van het plan groter is dan de NIBM-grens van 1,2 µg/m³. Daardoor kan niet direct gesteld worden dat het plan 'niet in betekenende mate' (NIBM) bij zal dragen aan de verslechtering van de luchtkwaliteit en is er verder nader onderzoek nodig. Een toetsing aan de grenswaarden is op basis van de Wm noodzakelijk, aangezien het plan mogelijk IBM is.

Toets grenswaarden

Voor een toets aan de grenswaarden is de monitoringstool⁴ uit het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) geraadpleegd. De monitoringstool geeft inzicht in de concentraties stikstofdioxide (NO₂) en fijn stof (PM_{2.5} en PM₁₀) in het plangebied in 2020 en 2030. De monitoringstool kent scenario's zonder en met lokale maatregelen die er voor moeten zorgen dat op termijn overal aan de grenswaarden wordt voldaan. Beide typen scenario's laten in de toekomst een afname van de concentraties zien. Dit komt doordat bedrijven en het verkeer steeds schoner worden door technologische verbeteringen.

Onderzochte rekenpunten

⁴ <https://www.nsl-monitoring.nl/viewer/>

In de navolgende tabel staan de concentraties fijn stof (PM₁₀ en PM_{2.5}) en stikstofdioxide (NO₂) in de nabijheid van het plan zoals opgenomen in de monitoringstool. Het betreffen concentraties nabij het plangebied ter hoogte van de N347. De concentraties langs deze weg zijn representatief voor de concentraties binnen en in de directe omgeving van het plangebied. Indien de concentraties langs deze weg voldoen aan de grenswaarden, vindt eveneens geen overschrijding plaats binnen en in de directe omgeving van het plangebied.

Zichtjaar	Concentraties ter hoogte van N347		
	stikstofdioxide (NO ₂), jaargem. concentratie	fijn stof (PM ₁₀), jaargem. concentratie	fijn stof (PM _{2.5}), jaargem. concentratie
	NSL-monitoringstool	NSL-monitoringstool	NSL-monitoringstool
2020	17,0 µg/m ³	15,7 µg/m ³	11,6 µg/m ³
2030	12,5 µg/m ³	13,5 µg/m ³	8,5 µg/m ³
Grenswaarden	40,0 µg/m ³	40 µg/m ³	25 µg/m ³

Concentraties nabij plangebied

Uit bovenstaande tabel wordt geconcludeerd dat de concentraties luchtverontreinigende stoffen onder de grenswaarden in de twee jaren (2020 en 2030) liggen. Deze grenswaarden zijn op Europees niveau vastgesteld ter bescherming van mens en milieu tegen schadelijke gevolgen van luchtverontreiniging. Tevens geven de uitkomsten uit de monitoringstool aan dat de concentraties van de luchtvervuilende stoffen op de lange termijn in het plangebied verder afnemen. Ook wanneer de resultaten van de NIBM-tool worden opgeteld op de concentraties zoals de monitoringstool aangeeft, zal er geen sprake zijn van een (dreigende) overschrijding van de grenswaarden. De blootstelling aan luchtverontreiniging is hierdoor beperkt en leidt niet tot onaanvaardbare gezondheidsrisico's.

Conclusie

Op basis van het voorgaande kan geconcludeerd worden dat zowel vanuit de Wet milieubeheer als vanuit een goede ruimtelijke ordening luchtkwaliteit geen belemmering vormt voor de voorgenomen ontwikkeling in het plangebied.